

Regeringskansliet
Utrikesdepartementet

Vincent Tremeau/World Bank

Sveriges hälsobistånd

2023

Lägesbild

Hälsosituationen i världen 2023 påverkades av omvärldsläget med fortsatt ökade geopolitiska spänningar, konflikter, klimatförändringar och stigande inflation. Dessa samverkande kriser tillsammans med covid-19-pandemin, har satt stor press på länders hälso- och sjukvårdssystem. Särskilt i låg- och medelinkomstländer har förmågan att tillhandahålla grundläggande vård, vaccinationer och mediciner påverkats. Uppfyllelsen av Agenda 2030:s hälsorelaterade mål ter sig dyster.

Sverige fortsätter att vara en viktig aktör och givare inom global hälsa. Under 2023 uppgick det totala hälsobiståndet till 5,7 miljarder. Som ett led i Sveriges omfattade bilaterala stöd till Ukraina ökade även hälsobiståndet till landet under 2023. Detta för att svara upp mot de påfrestningar ryska attacker mot ukrainsk hälso- och sjukvårdsinfrastruktur inneburit samt den ökande sjukdomsördan i landet till följd av kriget. Ukraina är nu det tredje största mottagarlandet för svenskt hälsobistånd.

Extremväder till följd av klimatförändringar fortsatte att drabba utvecklingsländer med redan hög sjukdomsörda och svaga hälso- och sjukvårdssystem. Klimatförändringar fortsatte också att påverka tillgång och tillgänglighet till de mesta grundläggande förnödenheterna som ren luft, vatten och mat. De medförde även ökad risk för spridning av mygg- och vattenburna sjukdomar som malaria, kolera och tyfoid, till både nya och redan hårt drabbade kontexter.

Det utbredda och välorganiserade motståndet mot mänskliga fri- och rättigheter, inte minst mot kvinnor och flickors fulla åtnjutande av sexuella och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR) fortsatte under 2023. Den fortsatta stigmatiseringen kring SRHR begränsade kvinnor, flickor och HBTQI+ personers rätt att själva bestämma över sin kropp. Mödradödlighet som en indikator för tillgång och kvalitet på SRHR har alarmerande nog stagnerat sedan 2015 ¹.

Trots omfattande utmaningar har en rad betydande framgångar ägt rum inom hälsa och SRHR under 2023: barnadödligheten i världen sjönk till historiskt låga

---

¹ World health statistics 2023: monitoring health for the SDGs, Sustainable Development Goals. Geneva: World Health Organization; 2023. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. [World health statistics 2023 – Monitoring health for the SDGs \(who.int\)](https://www.who.int/world-health-statistics)

nivåer² och antalet personer som smittades av hiv var rekordlåg³. Flera länder vidtog kraftfulla juridiska åtgärder för att stärka SRHR, med bland annat liberaliserade abortlagar eller avkriminaliseringen av abort. I flera länder ökade tillgången till preventivmedel och SRHR-tjänster.

Den ökade medvetenheten kring global hälsa som covid-19-pandemin medförde reflekterades på den internationella agendan under 2023. Under Sveriges ordförandeskap för EU:s ministerråd prioriterades global hälsa. Bland annat antogs en ny radsrekommendation för EU:s arbete mot antibiotikaresistens⁴. Sverige ledde även förhandlingar om rådslutsatser om EU:s nya globala hälsostrategi, vilka sedermera antogs under Belgiens EU-ordförandeskap i januari 2024⁵.

Under FN:s högnivåvecka i september 2023 hölls tre högnivåmöten om hälsa: pandemiberedskap, allmän hälso-och sjukvård (*Universal Health Coverage*) och tuberkulos. I de politiska deklARATIONERNA som antogs åtog sig länder att påskynda arbetet och genomförandet av de globala målen för Agenda 2030. Arbetet för att integrera hälsa och klimat fortsatte under året, bland annat under FN:s klimattoppmöte COP28 i Dubai med diskussioner om klimatförändringarnas påverkan på hälso-⁶ och livsmedelssystem⁷.

Utgångspunkter för Sveriges arbete inom global hälsa

Årets rapport presenterar resultatet för 2023 års hälsobistånd. Till skillnad från tidigare år publiceras en separat bilaga med statistisk redogörelse, inklusive metodik. Rapporten belyser fyra fokusområden: Sveriges samlade hälsobistånd, multilaterala mottagare av hälsobistånd från Utrikesdepartementet, det bilaterala hälsostödet från Sida samt Sveriges samlade stöd för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR).

---

² UNICEF. Levels and Trends in Child Mortality. UNICEF, 2024 [Levels and trends in child mortality - UNICEF DATA](#)

³ UNAIDS. Global AIDS Update 2024. UNAIDS, 2024. https://www.unaids.org/sites/default/files/media_asset/2024-unaids-global-aids-update_en.pdf

⁴ Regeringen. Den svenska strategin för arbetet mot antibiotikaresistens förlängs. Pressmeddelande, 5 december 2023. [Den svenska strategin för arbetet mot antibiotikaresistens förlängs - Regeringen.se](#)

⁵ Europeiska rådet. EU Global Health Strategy: Council approves Conclusions. Pressmeddelande, 29 januari 2024. [EU Global Health Strategy: Council approves conclusions - Consilium \(europa.eu\)](#)

⁶ World Health Organization. Global Health Achievements 2023. WHO, 2023. [Global health achievements 2023 \(who.int\)](#)

⁷ Norden.org. En milstolpe för mat och hälsa: Det nordiska samarbetet visade värden på COP28. Norden.org, 2024 [En milstolpe för mat och hälsa: Det nordiska samarbetet visade vägen på COP28 \(norden.org\)](#)

Sveriges hälsostöd utgick från synen på god hälsa som en grundläggande rättighet, inkluderat flickor och kvinnors fulla åtnjutande av SRHR. Ett av de huvudsakliga fokusområdena för svenskt hälsobistånd har därför varit att stärka nationella hälso- och sjukvårdssystem. Motståndskraftiga sjukvårdssystem är en förutsättning för att upprätthålla god hälsa i tider av kris och konflikt. God hälsa och SRHR är mer än en rättighetsfråga: det är en förutsättning för individer att nå sin fulla potential. Investeringar i hälsa och SRHR har möjliggjort för ökad produktivitet och varit en investering i samhällets utveckling i stort.

Sverige samlade arbete och engagemang för global hälsa innefattar samarbete och stöd till både multilaterala aktörer som EU och FN, och bilaterala insatser på landnivå genom partnerorganisationer. Under 2023 har Sverige bland annat investerat i förebyggande hälsoåtgärder som vatten, sanitet och hygien (WASH) och förbättrad tillgång till vaccin och läkemedel. Omfattande stöd har allokerats till stävandet av samtida och förebyggande av framtida hälsokriser genom behandling av smittsamma sjukdomar som bland annat malaria, hiv och tuberkulos.

Sverige har bedrivit ett aktivt arbete med partners och samarbetsländer för att motverka försöken att underminera människors fri- och rättigheter, inklusive SRHR. Genom dialog och påverkansarbete driver Sverige agendan framåt, exempelvis genom styrelsearbete och stöd till multilaterala organisationer för ökat genomslag på landnivå för främjandet av individens fri- och rättigheter.

I december 2023 presenterade regeringen reformagendan *Bistånd för en ny era – frihet, egenmakt och hållbar tillväxt*, vilken anger den nya övergripande inriktningen för svenskt bistånd. I reformagendan utgör global hälsa en av sju tematiska prioriteringar, med fokus på bland annat god hälsa för de allra mest utsatta, stärkt pandemiberedskap, hållbara och motståndskraftiga hälso- och sjukvårdssystem och människors fulla åtnjutande av SRHR.

I reformagendan läggs särskild tonvikt vid ökat samarbete med civilsamhällesaktörer som genomförandepartners. Främjande av svenska innovationer lyfts fram som en nyckel i det vidare arbete för global hälsa. Genomförandet av reformagendans prioriteringar för global hälsa och SRHR påbörjades under 2024 och kommer att reflekteras i 2025 års hälsobiståndsrapport.

Sveriges samlade hälsobistånd 2023

Det svenska hälsobiståndet för 2023 uppgick till 5,7 miljarder kronor och utgjorde 10,4 procent av det totala svenska biståndet, exklusive avräkningar för asylkostnader. Av dessa 5,7 miljarder kanaliserades drygt 3,4 miljarder kronor, motsvarande 61 procent, via Utrikesdepartementet. Resterande medel, drygt 2,2 miljarder kronor, motsvarande 39 procent, kanaliserades via Sidas bilaterala, regionala och globala strategier. Tabell 1 ger en översikt av det svenska hälsobiståndet mellan åren 2019 – 2023.

Det totala hälsobiståndet har varierat över åren. Under 2020 – 2021 var hälsobiståndet rekordhøgt som ett svar på Covid-19 pandemin. Procentuellt har det totala biståndet för hälsa 2023 minskat något jämfört med procentuella nivåer innan pandemin. Under perioden 2019 till 2023 förvaltade Utrikesdepartementet en större finansiell andel av Sveriges hälsobistånd jämfört med Sida.

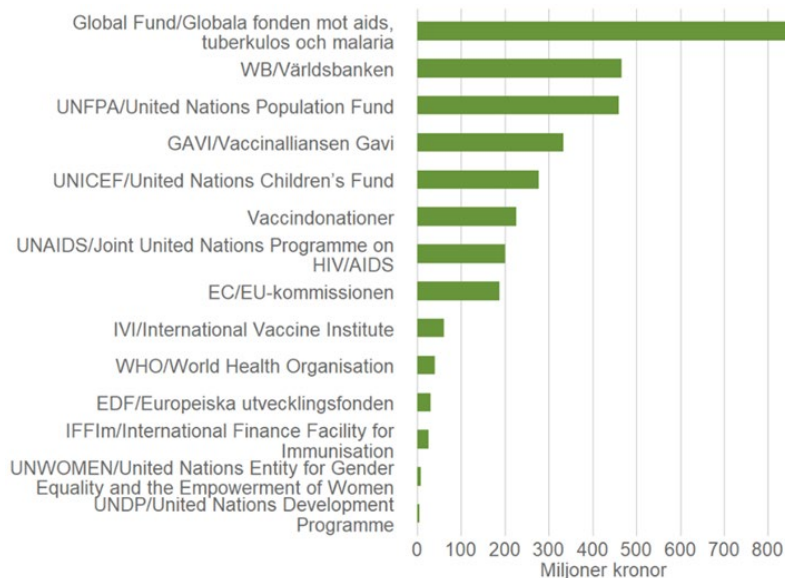
Tabell 1 Sveriges hälsobistånd 2019–2023, rapporterad i miljoner kronor.

	2019		2020		2021		2022		2023	
	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%	MSEK	%
Totalt hälsobistånd	5 208	11,2%	6 199	11,1%	6 566	13,6%	5 937	11,4%	5 713	10,4%
Utrikesdepartementet	2 820	54,1%	3 493	56,3%	3 554	54,1%	3 869	65,2%	3 476	60,8%
Multilateralt kärnstöd	2 787	98,8%	3 119	89,3%	3 132	88,1%	3 143	81,2%	2 943	84,7%
Övrigt	33	1,2%	374	10,7%	422	11,9%	727	18,8%	533	15,3%
Sida	2 388	45,9%	2 706	43,7%	3 012	45,9%	2 067	34,8%	2 237	39,2%
Bilaterala strategier	1 167	48,9%	1 385	51,2%	1 546	51,3%	1 155	55,9%	1 120	50,0%
Regionala strategier	414	17,4%	455	16,8%	504	16,7%	283	13,7%	569	25,4%
Globala strategier	807	33,8%	866	32,0%	962	31,9%	629	30,4%	549	24,5%

Mottagare av Utrikesdepartements hälsobistånd

Majoriteten av det svenska hälsobiståndet för 2023 som förvaltades av Utrikesdepartementet kanaliserades som multilateralt kärnstöd. Den största mottagaren av svenskt hälsobistånd under 2023 var Globala Fonden mot aids, tuberkulos och malaria (Globala Fonden) följt av Världsbanken, UNFPA, vaccinalliansen Gavi och Unicef. En fullständig lista över mottagare av det multilaterala kärnstödet återges i figur 1. Mottagare av hälsobistånd har endast

skiftat marginellt över åren, vilket kan tolkas som en indikation på Sveriges varaktiga samarbete med internationella partners och deras arbete på landnivå. Jämfört med 2022 års hälsobistånd är de största förändringarna UNFPA:s minskade kärnstöd samt inkluderingen av Internationella Vaccininstitutet (IVI) som kärnstödsdeltagare.

Figur 1 Mottagare av hälsobistånd via Utrikesdepartementet 2023 (miljoner kronor)

Sveriges betydande stöd till och aktiva samarbete med flertalet ledande utvecklings-, och humanitära aktörer har bidragit till genomförandet av svenska prioriteringar. Den största mottagaren av hälsobiståndet är Globala **Fonden mot aids, tuberkulos och malaria** vars arbete bidragit till att stärka och utveckla motståndskraftiga hälso- och sjukvårdssystem i låg- och medelinkomstländer. Globala Fonden har bland annat stöttat integrationen av hiv-, tuberkulos-, och malariaprogram i nationella hälsostrukturer. Globala Fondens riktade arbete mot de tre sjukdomarna resulterade under 2023 i kraftigt genomslag på landnivå, däribland att 24,5 miljoner människor fick behandling mot hiv, 220 miljoner myggnät distribuerades som skydd mot malaria, och 6,7 miljoner människor behandlades mot tuberkulos⁸.

Sverige har genom **Världsbanken** bidragit till stärkt primärvård och allmän sjukvård i låg- och medelinkomstländer. Mellan 2010 och 2022 finansierade

⁸ The Global Fund. Results Report 2023. The Global Fund, 2023. https://www.theglobalfund.org/media/13263/corporate_2023resultsreport_report_en.pdf.

Världsbanken grundläggande hälsotjänster för över en miljard människor och vaccinationsinsatser för cirka 440 miljoner barn. I bland annat Jemen bidrog Sveriges stöd till Världsbanken till stärkt övervakning och tidiga varningssystem för att upptäcka och svara på klimatkänsliga sjukdomsutbrott, som exempelvis kolera⁹. Svenskt stöd bidrog också till riktade insatser i Bangladesh för att förbättra primärvården i områden med begränsad tillgång av allmän hälsosjukvård¹⁰.

Via **Vaccinalliansen Gavi** har Sverige stöttat finansieringen för att öka vaccinationstäckningen hos barn i utvecklingsländer och stöttat länders övergång till självständig finansiering av barnvaccinationsprogram. Sedan 2000 har Gavi bidragit till att cirka 1 miljard barn fått sina rutinvaccinationer och till att 54 vaccinprogram, ursprungligen stöttade av Gavi, i låg- och medelinkomstländer övergick till att bekostas helt av länderna själva¹¹.

Svenskt stöd till **Unicef** bidrog till att över 70 procent av barn under 5 år i 47 länder med hög utsatthet och grad av dödlighet nåddes av riktade insatser för att motverka undernäring. Unicefs vaccinationsinsatser ledde även till att 6,2 miljoner doser av världens första malariavaccin levererades till ett flertal länder i Afrika, samt att 132 miljoner barn fick vaccination mot mässling – inklusive 32,4 miljoner barn i humanitära kontexter¹². Insatser riktade till att öka barns skydd mot potentiellt livshotande sjukdomar är en investering för barns möjlighet att delta vid skolgång och att växa upp i ett liv fritt från förebyggbara smittsamma sjukdomar.

Sidas bilaterala hälsobistånd 2023

Sidas hälsobistånd för 2023 uppgick till 2,2 miljarder kronor vilket var en ökning med 170 miljoner, motsvarande 8 procent, jämfört med 2022. Majoriteten av Sidas hälsobistånd kanaliserades genom bilaterala strategier (landsamarbeten), följt av regionala och globala strategier. Under 2023 mottog tre länder över 100

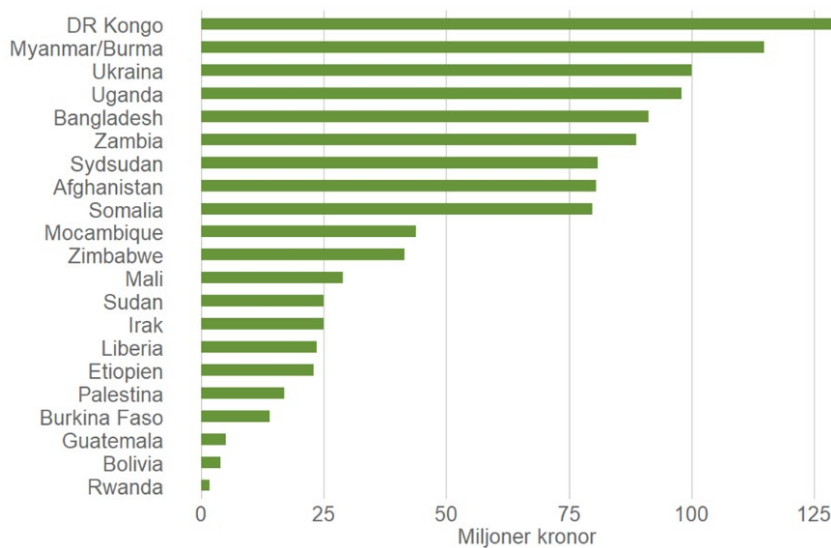
⁹ World Bank. Annual Report 2023. World Bank, 2023. [Annual Report 2023 \(worldbank.org\)](https://www.worldbank.org/Annual-Report-2023)

¹⁰ World Bank. World Bank Helps Bangladesh Improve Primary Healthcare in Cities. Pressmeddelande, 30 augusti 2023. [World Bank Helps Bangladesh Improve Primary Healthcare in Cities](https://www.worldbank.org/press/2023/08/30/world-bank-helps-bangladesh-improve-primary-healthcare-in-cities)

¹¹ Gavi, the Vaccine Alliance. Progress report 2022. Gavi, 2022. <https://www.gavi.org/sites/default/files/programmes-impact/our-impact/apr/Gavi-Progress-Report-2022.pdf>.

¹² UNICEF. Annual Report 2023. UNICEF, 2023. <https://www.unicef.org/media/157491/file/UNICEF%20Annual%20report%202023%20EN.pdf>.

miljoner kronor respektive i bilateralt hälsobistånd: Demokratiska Republiken Kongo, Myanmar och Ukraina. Jämfört med 2022 har det bilaterala stödet till Ukraina ökat, vilket gjorde det till det tredje största mottagarlandet.

Figur 2 Hälsobistånd via Sida 2023 – De största mottagarländerna för bilateralt stöd (MSEK)

I bilaterala, regionala och globala stöd från Sida återfinns en mångfald av genomförandepartners, inklusive multilaterala organisationer, civilsamhällesorganisationer och stater/myndigheter, varav de två förstnämnda motsvarar nästan 90 procent av Sidas partnersamarbete för hälsa. Under åren 2019 – 2023 har samarbetet med civilsamhället ökat och utgjorde 2023 över 40 procent, medan samarbete med offentliga organisationer har varierat över åren och utgjorde 2023 4,2 procent.

Sidas arbete för målet om jämlik hälsa fokuserade på ökad medvetenhet och tillgång till SRHR, hållbara nationella hälsosystem och institutioner samt på tillgång till rent vatten, säker och hållbar sanitet och hygien. Jämlik hälsa återfanns som tematiskt område i 12 av 47 strategier från Sida, däribland i strategin för hållbar social utveckling 2018 – 2023, regionala strategin för Afrika 2022 – 2026 och Latinamerika 2021 – 2025, samt i nio bilaterala strategier.

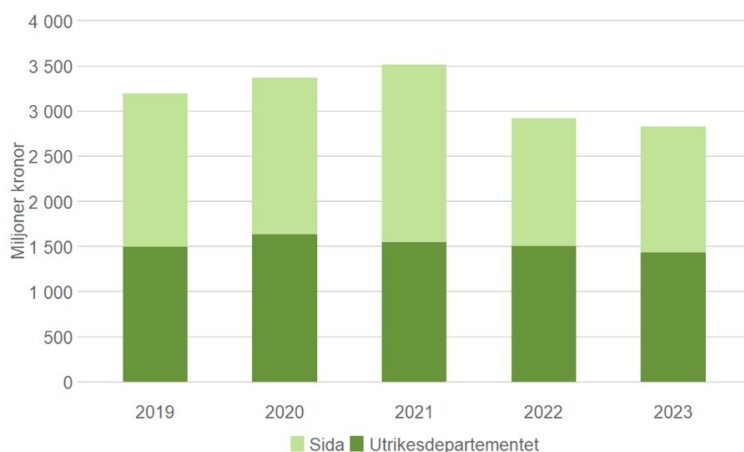
Sveriges stöd till WHO:s arbete i Ukraina bidrog till att 5,6 miljoner ukrainare under 2023 fick vård för icke-smittsamma sjukdomar, 38 000 fick tillgång till akut kirurgi och traumavård och 23 000 personer nåddes av insatser för att förebygga

och åtgärda psykisk ohälsa¹³. I Myanmar gick den största andelen av det svenska hälsostödet via en fond som har bidragit till grundläggande mödra-och hälsosjukvård. I Demokratiska Republiken Kongo bidrog det svenska stödet, till bland annat UNFPA, att landets mödra- och barnvård förbättrades och att tillgången till preventivmedel framför allt hos unga säkrades¹⁴.

Sveriges samlade stöd till förmån för Sexuell och reproduktiva hälsa och rättigheter (SRHR)

Sveriges samlade SRHR-stöd uppgick 2023 till drygt 2,8 miljarder, vilket motsvarar cirka 5,1 procent av det totala biståndet. Det var en minskning från 2022 års nivå med 5,6 procent. Minskningen skedde från både UD och Sida, vilket var konsekvens av migrationsavräkningar, ändrade strategivillkor och avtal. Figur 3 visar nivåerna på Sveriges SRHR-bistånd mellan åren 2019 och 2023.

Figur 3 Sveriges SRHR-bistånd 2019–2023, fördelat på Sida respektive Utrikesdepartementet, i miljoner kronor.

Sveriges stöd till och arbete för SRHR infattade ett brett spektrum av insatser såsom tillgång till allsidig sexualundervisning, preventivmedel, mödravård och säker abort, förebyggande av sexuellt och könsrelaterat våld, barnäktenskap och könsstympning, prevention och behandling av hiv samt hbtqi-personers fulla åtnjutande av mänskliga rättigheter.

¹³ Sida. Strategirapport för Global strategi för hållbar social utveckling 2018–2023. Sida, 2023. [Mall strategirapport \(openaid.se\)](#)

¹⁴ Sida. Sidas arbete i Demokratiska republiken Kongo. Sida, 2023. [Sidas arbete i Demokratiska republiken Kongo | Sida](#)

Stödet till UNFPA fick genomslag i många länder, däribland genom UNFPA:s mödrahälsofond som bidrog till utbildning av 84 000 barnmorskor runt om i världen och säker mödravård för 2,4 miljoner kvinnor. I Ukraina bidrog UNFPA bland annat till livräddande mödrahälsovård och skyddat boende för överlevare av könsrelaterat våld, samt till antagandet av en ny jämställdhetsstrategi och genomförandeplan inom utbildningssektorn¹⁵. Sverige, genom Sida och det globala nätverket *Global Safe Abortion Dialogue*, verkade 2023 för tillgång till kvalitetssäkrade abortmediciner¹⁶. Under 2022–2023 bidrog Sverige genom UNFPA till att över 270 000 flickor undkom könsstympning och att 2,4 miljoner säkra förlossningar assisterades i 39 humanitära kontexter¹⁷.

I internationella forum, till exempel i FN:s råd för mänskliga rättigheter och FN:s befolknings- och kvinnokommissioner, fortsatte Sverige att verka för stärkta normer och insatser som främjar kvinnor och flickors egenmakt och SRHR.

---

¹⁵ Sida. Sidas årsredovisning 2023. Sida, 2024. [Sida årsredovisning 2023](#)

¹⁶ Sida. Strategirapport för Global strategi för hållbar social utveckling 2018–2023. Sida, 2023. [Mall strategirapport \(openaid.se\)](#)

¹⁷ United Nations Population Fund. 2022-2023 Report. UNFPA, 2023. <https://www.unfpa.org/2022-2023-report>

